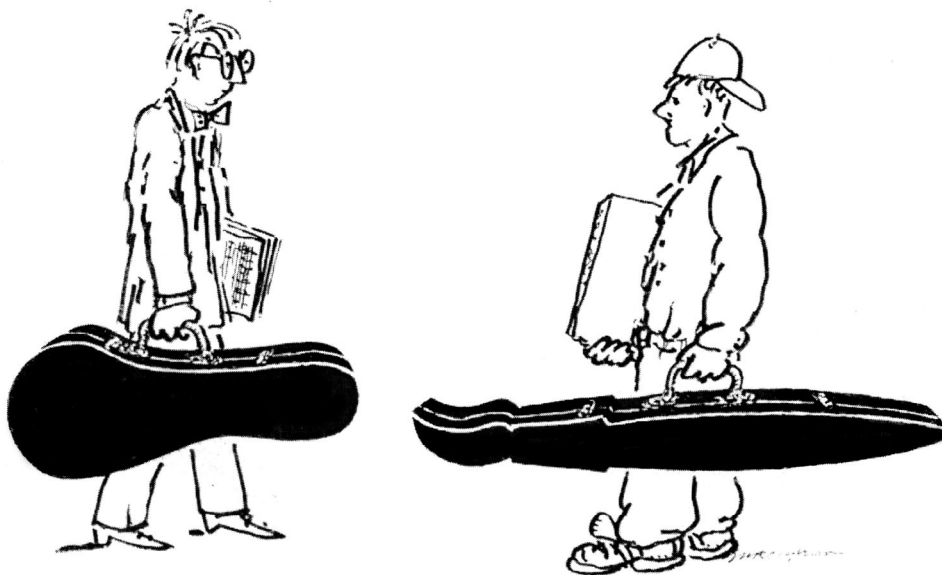


## Program nauczania przedmiotu

### TECHNIKI RZEŹBIARSKIE

Do realizacji w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Wojciecha Gersona w Warszawie – cykl czteroletni



rys. Józef Jurczyszyn

Program opracowali:

Paweł Goliszek, Paweł Kasprzak

Warszawa 2019

## SPIS TREŚCI

WSTĘP .....	3
OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU .....	4
CELE KSZTAŁCENIA .....	5
CELE OGÓLNE.....	5
CELE SZCZEGÓŁOWE .....	5
OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA KONIEC ETAPU KSZTAŁCENIA .....	7
WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI ORAZ WSKAZÓWKI METODYCZNE .....	8
METODY ORAZ FORMY DZIAŁAŃ.....	8
STOSOWANE TECHNIKI RZEŹBIARSKIE.....	10
KORELACJE MIĘDZYPRZEDMIOTOWE .....	11
DOSTOSOWANIE DO POTRZEB INDYWIDUALNYCH UCZNIÓW .....	12
WYMAGANIA BAZOWE .....	12
PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA .....	13
TREŚCI KSZTAŁCENIA - MATERIAŁ NAUCZANIA I OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW.....	16
KLASA I.....	16
I. MEDALIERSTWO.....	16
II. RZEŹBA W DREWNIU .....	17
III. RZEŹBA W KAMIENIU .....	19
IV. TECHNIKI CERAMICZNE .....	20
V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE.....	22
VI. MODELOWANIE 3 D / ZBRUSH.....	24
KLASA II .....	24
I. MEDALIERSTWO.....	25
II. RZEŹBA W DREWNIU .....	26
III. RZEŹBA W KAMIENIU .....	27
IV. TECHNIKI CERAMICZNE .....	29
V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE.....	30
VI. MODELOWANIE 3 D/ZBRUSH .....	32
KLASA III.....	33
I. MEDALIERSTWO.....	33
II. RZEŹBA W DREWNIU .....	34
III. RZEŹBA W KAMIENIU .....	35
IV. TECHNIKI CERAMICZNE .....	36
V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE.....	38
III. MODELOWANIE 3D/ZBRUSH.....	38
KLASA IV .....	40
I. FAZA WSTĘPNA OPRACOWANIA PROJEKTU DYPLOMOWEGO. ....	40
II. FAZA REALIZACJI WYBRANEGO TEMATU - CZĘŚĆ PROJEKTOWA.....	41
III. FAZA REALIZACJI WYBRANEGO TEMATU - CZĘŚĆ REALIZACYJNA.....	42
IV. ARCHIWIZACJA I PREZENTACJA PRACY DYPLOMOWEJ. ....	43
V. MODELOWANIE 3D/ZBRUSH .....	44
LITERATURA PRZEDMIOTU .....	45

## WSTĘP

Niniejszy program skonstruowany został w oparciu o podstawę programową kształcenia artystycznego dla przedmiotu Techniki Rzeźbiarskie sformułowaną w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych (Dz.U.z 2016 r. poz. 2248).

Program przeznaczony jest do realizacji w czteroletnim Liceum Plastycznym (IV etap edukacyjny), jako główny przedmiot specjalizacji: Techniki rzeźbiarskie w ramach specjalności: Formy rzeźbiarskie.

Autorzy programu:

Paweł Goliszek, nauczyciel rzeźby w **PLSP** w Warszawie. Studiował na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Jest aktywnym artystą i pedagogiem z ponad dwudziestoletnim stażem pracy. W pracy pedagogicznej odnosi znaczące sukcesy. Jego uczniowie reprezentujący szkołę na Makroregionalnych Przeglądach z rzeźby uzyskują wysoką punktację. Wychował kilku finalistów i laureatów Ogólnopolskiego Przeglądu z rzeźby. Jako artysta uprawia małą formę rzeźbiarską (odlewy brązowe).

Paweł Kasprzak, nauczyciel rzeźby w **PLSP** w Warszawie i w Państwowym Ognisku Artystycznym. Studiował na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Jest aktywnym artystą i pedagogiem z ponad piętnastoletnim stażem pracy. W pracy pedagogicznej również odnosi sukcesy. Wśród jego uczniów byli laureaci Ogólnopolskiego Przeglądu. Na przeglądach Makroregionalnych uczniowie z jego pracowni uzyskują wysoką punktację.

Obecny program nie jest pierwszym tego typu doświadczeniem. Obydwaj napisali program nauczania rzeźby dopuszczony w 2006 roku do użytku w szkołach plastycznych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pracowali też przy powstawaniu obecnej podstawy programowej przedmiotu rzeźba oraz podstaw programowych w ramach specjalności Formy rzeźbiarskie.

## OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU

W ramach Technik rzeźbiarskich, specjalizacji realizowanej w ramach specjalności: Formy rzeźbiarskie uczeń, poprzez działania praktyczne, zdobywa wiedzę i umiejętności z zakresu wybranych technik rzeźbiarskich. Dziedzina ma charakter interdyscyplinarny, pozwalający na jej korelację ze wszystkimi przedmiotami przewidzianymi na tym etapie edukacyjnym. W praktyce oznacza to, że uczeń potrafi wykorzystać wiadomości i umiejętności zdobyte na zajęciach do świadomego posługiwania się technikami rzeźbiarskimi oraz rozwijania zainteresowań artystycznych. Absolwent jest przygotowany do podjęcia pracy zawodowej oraz kształcenia na poziomie akademickim.

Program w części zasadniczej dostosowany jest do potrzeb ucznia przeciętnego. Potencjał uczniów i ich zaangażowanie sprzyjają potrzebie poszerzenia liczby godzin o godziny przeznaczone ogółem na przedmioty artystyczne oraz godziny przeznaczone na pracę z uczniem zdolnym. W związku z tym rozszerzono liczbę zadań, jednocześnie zwiększając pulę godzin.

Program przewidziany jest do realizacji w czteroletnim Liceum Sztuk Plastycznych, w którym techniki rzeźbiarskie nauczane są od pierwszej klasy w następującej liczbie godzin, wynikającej z Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie ramowych planów.

- Klasa I – 4 godziny przeznaczone na tę specjalność w ramowym planie nauczania
- Klasa II – 4 godziny przeznaczone na specjalność w ramowym planie nauczania.
- Klasa III – 5 godzin przeznaczonych na specjalność w ramowym planie nauczania.
- Klasa IV – 5 godzin przeznaczonych na specjalność w ramowym planie nauczania oraz 1 godzina z godzin przeznaczonych do rozdysponowania na przedmioty artystyczne, czyli razem 5 godzin.

Program został podzielony na dwie zasadnicze części.

- W części pierwszej sformułowane zostały cele kształcenia, omówione zostały warunki i sposoby realizacji (w tym podstawowe metody i formy kształcenia w zakresie przedmiotu oraz wskazówki metodyczne). W tej części omówiono też wymagania i kryteria oceny w ramach przedmiotowego systemu oceniania. Dodatkowo podana została podręczna literatura przedmiotu.
- W części drugiej przedstawione zostały treści kształcenia z podziałem na: materiał nauczania oraz opis osiągnięć uczniów. Te ostatnie ułożone są w porządku, który uwzględnia najbardziej popularne taksonomie celów kształcenia dziedziny poznawczej, a przede wszystkim w porządku określonym przez podstawę programową z podziałem na: wiadomości z zakresu rzeźby, działania warsztatowe oraz interpretację natury i jej kreowanie. Dodatkowo uwzględniono ćwiczenia rozwijające wyobraźnię.

## **CELE KSZTAŁCENIA**

### **CELE OGÓLNE**

- Przygotowanie do statusu odbiorcy i twórcy dziedzictwa kulturowego.
- Wyposażenie uczniów w wiedzę oraz umiejętności manualne i warsztatowe w zakresie rzeźby.
- Pobudzanie aktywności intelektualnej, kształtowanie postaw kreatywnych, zainteresowań i zamiłowania w tworzeniu szeroko pojmowanej kultury plastycznej.
- Rozwijanie inwencji, wyobraźni i wrażliwości plastycznej uczniów poprzez własną aktywność twórczą oraz poznawanie najwybitniejszych osiągnięć sztuki.
- Wyrabianie umiejętności wnikliwej i wrażliwej obserwacji natury.
- Kształtowanie umiejętności interpretowania, wartościowania oraz świadomego korzystania z szeroko pojętych zjawisk z zakresu sztuki.
- Pogłębianie zainteresowań uczniów poprzez poszukiwanie wiedzy, zdobywanie doświadczeń, działania innowacyjne i eksperymentalne.
- Stwarzanie warunków dla lepszego rozwoju oraz indywidualnej artykulacji plastycznej osobowości ucznia, do integrowania wiedzy plastycznej, zdobywanej na wszystkich przedmiotach plastycznych.
- Kształtowanie wrażliwości na świat i ludzi w oparciu o ogólnoludzkie wartości moralne, etyczne i estetyczne zawarte w dziełach sztuki.
- Rozwijanie sprawności i umiejętności poprzez stosowanie uniwersalnych metod posługiwania się środkami artystycznymi i technologicznymi.
- Systematyczne ukazywanie kultury i tradycji jako podstawy ciągłości sztuki światowej i narodowej oraz czynnika ich twórczych przemian.
- Podejmowanie działań promujących uczniów aktywnych i szczególnie uzdolnionych.
- Pogłębianie zainteresowań uczniów poprzez poszukiwanie wiedzy, zdobywanie doświadczeń, działania innowacyjne i eksperymentalne.
- Rozwijanie sprawności i umiejętności poprzez stosowanie uniwersalnych metod posługiwania się środkami artystycznymi i technologicznymi.
- Inspirowanie uczniów do aktywności twórczej, udziału w różnych formach konfrontacji artystycznych.
- Przygotowanie ucznia do działań twórczych, realizowanych w ramach przedmiotów plastycznych.
- Stwarzanie profesjonalnych warunków do dalszego kształcenia, w szczególności na studiach plastycznych.

### **CELE SZCZEGÓŁOWE**

- Wyposażenie uczniów w wiedzę pozwalającą rozróżniać i definiować tradycyjne i współczesne pojęcia oraz terminy związane z wybranymi technikami rzeźbiarskimi.
- Kształtowanie umiejętności klasyfikowania formy.
- Rozróżnianie funkcji i zastosowań technik rzeźbiarskich oraz dostrzeganie związków z innymi dziedzinami sztuki i rzemiosła.

- Wyposażenie w wiedzę pozwalającą orientować się w tradycyjnych i współczesnych procesach technologicznych, stosowanych w zakresie dziedziny.
- Kształcenie w zakresie rozpoznawania i charakteryzowania materiałów i surowców stosowanych w technikach rzeźbiarskich.
- Rozpoznawanie i definiowanie środków wyrazu artystycznego w rzeźbie i reliefie.
- Kształcenie umiejętności prawidłowego planowania pracy od projektu do realizacji.
- Ćwiczenie właściwego dobierania i posługiwania się materiałami, narzędziami i technologiami w zależności od specyfiki założeń projektu.
- Posługiwanie się nowymi rozwiązaniami technicznymi i technologicznymi, stosowanymi w dziedzinie rzeźby.
- Kształcenie umiejętności właściwego organizowania warsztatu pracy zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, a także posługiwania się narzędziami.
- Wykonywanie zgodnie ze specyfiką materiałów i techniki.
- Realizowanie form rzeźbiarskich z użyciem odpowiednich technik.
- Kształcenie umiejętności dokumentowania i prezentowania efektów pracy.
- Uczenie myślenia kreatywnego i konsekwentnego.
- Kształcenie w zakresie właściwego dobierania środków artystycznych a także podejmowania działań niekonwencjonalnych w zakresie wypowiedzi artystycznej.

## OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA KONIEC ETAPU KSZTAŁCENIA

### Uczeń:

- Twórczo realizuje prace z dziedziny technik rzeźbiarskich, posługując się odpowiednimi środkami wyrazu i wyrażając własną osobowość artystyczną.
- Projektuje prace z zakresu technik rzeźbiarskich, wykorzystując w praktyce wiedzę i umiejętności warsztatowe pozyskane w ramach innych, obowiązkowych przedmiotów.
- Korzysta z różnych źródeł informacji dotyczących sztuk plastycznych, szczególnie w zakresie swojej specjalizacji.
- Umiejętnie i racjonalnie organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy.
- Stosuje przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Stosuje w praktyce zasady techniczne i technologiczne związane z wykonywaniem zawodu plastyka w zakresie swojej specjalizacji.
- Stosuje terminy i pojęcia z zakresu sztuk plastycznych w zakresie swojej specjalizacji.
- Dokumentuje i prezentuje własne dokonania twórcze.
- Dokonuje ewaluacji własnej pracy.
- Uczestniczy w wystawach i innych wydarzeniach artystycznych.
- Podejmuje wyzwania, biorąc udział w różnych konkursach i przeglądach.
- Dokonuje chronologicznego przeglądu dzieł rzeźby, charakteryzuje twórczość wybitnych rzeźbiarzy z zakresu tej dziedziny.
- Na podstawie analizy formalnej i treściowej dokonuje świadomej oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieł sztuk rzeźbiarskich; formułuje własne sądy i opinie.
- Dbą o własny rozwój, podnosi kwalifikacje i dąży do dalszego kształcenia, zdobywając wyższe umiejętności zawodowe.
- Zna podstawowe zasady regulujące gospodarkę rynkową, w szczególności w zakresie możliwości prowadzenia własnej działalności artystycznej.
- Wymienia i rozróżnia instytucje kultury oraz przedsiębiorstwa związane ze swoim zawodem.
- Potrafi zainicjować i poprowadzić własną działalność artystyczną, a także planuje i podejmuje działania marketingowe z tym związane.

## **WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI ORAZ WSKAZÓWKI METODYCZNE**

W Zespole Państwowych Sztuk Plastycznych w Warszawie rzeźba zawsze cieszyła się dużym zainteresowaniem uczniów, dlatego specjalizacja: formy rzeźbiarskie jest w pewnym sensie spełnieniem oczekiwań uczniów. Wielu absolwentów pragnie studiować na Wydziale Rzeźby i wielu z nich wybiera rzeźbę, jako jeden z przedmiotów egzaminacyjnych na inne kierunki plastyczne.

Ze względu na politechniczny charakter przedmiotu i dużą czasochłonność wykonywanych ćwiczeń wiele tematów będzie tylko zasygnalizowaniem problemów rzeźbiarskich i tylko niektóre z nich będą kontynuowane w kilku kolejnych latach. Z tego powodu wymagany będzie bardzo wysoki poziom wykonania każdego zadania, zarówno w ostatnich jak i początkowych klasach.

Najważniejszym zadaniem nauczania technik rzeźbiarskich jest wyposażenie ucznia w wiedzę i umiejętności umożliwiające samodzielne i twórcze posługiwanie się nimi we własnej pracy tak, by uczeń mógł przejść drogę od pomysłu do realizacji, stosując zasadę autokorekty.

W realizacji programu stosowane są następujące metody: studium natury, ćwiczenia poobserwacyjne, ćwiczenia kreatywne, ćwiczenia z wyobraźni, wykłady teoretyczne, plenery i wycieczki.

Każde ćwiczenie plastyczne musi poprzedzać komentarz i wprowadzenie w zadanie. W komentarzu nauczyciel przekazuje podstawowe informacje dotyczące formy, treści, terminologii, techniki i technologii, a także czasu realizacji ćwiczenia.

W drugiej części programu ukazane zostały poszczególne moduły tematyczne. Realizacja programu nie wiąże się z koniecznością utrzymania kolejności realizacji modułów i zadań – pewne zagadnienia i zadania realizowane są równolegle, a decyzję co do kolejności pozostaje w gestii nauczyciela.

### **METODY ORAZ FORMY DZIAŁAŃ**

- Komentarz teoretyczny (mini-wykład).  
Poprzedza on każde działanie plastyczne ucznia, wprowadza w nowe zagadnienia, przybliża problemy związane z formą dzieła oraz techniką i technologią wykonania, zapoznaje z podstawowymi terminami plastycznymi, technicznymi i technologicznymi, związanymi z konkretnym ćwiczeniem.
- Realizacje warsztatowe.  
Stanowią podstawową formę działań. Dzielą się na fazę wstępną – szkice rysunkowe lub w materiale rzeźbiarskim, realizacja wybranego projektu w odpowiednim materiale, wykończenie i opracowanie ostateczne dzieła. W ramach realizacji warsztatowych pojawiają się następujące formy:
  - Szkice rysunkowe (ćwiczenie w którym rysunki – projekty poprzedzają modelowanie formy przestrzennej lub reliefu).
  - Szkice rzeźbiarskie (ćwiczenie, w którym wstępna obserwacja formy notowana jest przestrzennie w materiale rzeźbiarskim).



- Studium natury, które jest ćwiczeniem opartym na obserwacji z natury.
- Studium martwej natury oparte na obserwacji zestawu przedmiotów.
- Ćwiczenia twórcze oparte na obserwacji natury (formy i zjawiska, zaczerpnięte z natury są twórczo przekształcane przez ucznia).
- Ćwiczenia twórcze z wyobraźni (ćwiczenia, w których uczeń twórczo wykorzystuje wyobraźnię, a punktem wyjścia nie muszą być elementy z natury).

➤ Korekta indywidualna i zbiorowa.

Uczeń wykonuje zadanie pod opieką nauczyciela. W trakcie realizacji jego działania są korygowane. Korekty prowadzone są z każdym uczniem w formie indywidualnej rozmowy i polegają na dokładnym przypomnieniu problematyki konkretnego zadania oraz zastosowania zarówno indywidualnych środków wyrazu, jak i techniki wykonawczej. Wszystkie czynności realizowane w ramach korekty powinny ukierunkować ucznia w celu osiągnięcia optymalnych wyników końcowych, a więc realizacji założonych celów zadania oraz inspiracji ucznia do własnych indywidualnych poszukiwań. Uzupełnieniem korekty indywidualnej mogą być korekty zbiorowe, które polegają na omawianiu prac uczniów na szerszym forum, np. grupy.

➤ Analiza przykładów plastycznych.

Jest ważną procedurą osiągania celów. Przed realizacją zadania, w trakcie lub po jego skończeniu nauczyciel pokazuje przykłady najlepszych prac uczniów, a także reprodukcje profesjonalnych twórców. Uczniowie nie tylko są lepiej przygotowani do realizacji zadania, ale uczą się oceniać prace pod względem merytorycznym, warsztatowym i estetycznym.

➤ Prace domowe.

Ćwiczenia szkolne poszerzone są o prace uczniów wykonywane w domu, zadawane przez nauczyciela. Dotyczy to zarówno zadań z wyobraźni jak i z natury. Stanowią poszerzenie realizowanego zadania na lekcji lub jego powtórzenia, rozwinięcie tematu, a najczęściej jego wstępna koncepcja.

➤ Zajęcia plenerowe.

Stanowią bardzo ważną formę realizacji celów przedmiotowych. Poza pracownią uczniowie mają okazję poznać problemy związane z przestrzenią, perspektywą (i jej rodzajami). W plenerze pojawia się nowy zakres tematyczny. Na zajęciach plenerowych pojawiają się zupełnie nowe zagadnienia, dotyczące np. kompozycji przestrzennej. Zajęcia w otwartej przestrzeni inspirują do działań twórczych. Odmianą zajęć plenerowych są warsztaty materiałowe na zadany temat, np. tzw. plener kamieniarski lub plener w drewnie.

➤ Prezentacja prac własnych.

Jedną z ważnych form działania pracowni jest przygotowywanie uczniów do prezentacji prac, poczynawszy od samej pracowni, następnie całej szkoły jak i w ramach wystaw organizowanych przez instytucje zewnętrzne. Wśród tych wystaw rozróżnia się:

- wystawy całej grupy lub klasy,

- wystawy zbiorowe kilku wybranych uczestników (np. najbardziej aktywnych i chętnych,
- wystawy indywidualne ucznia.

Udział w tego rodzaju formach prezentacji przygotowuje uczniów do uczestniczenia w różnych formach życia plastycznego i weryfikuje nabytą świadomość kreatywną.

➤ Przeglądy prac.

Jedną z ważnych procedur osiągnięcia celów są przeglądy wszystkich prac, wykonanych w ramach danej problematyki oraz wspólne omówienie zadań, wymiana poglądów i wspólna ocena poszczególnych prac.

➤ Konkursy przedmiotowe i ogólnoplastyczne.

Udział w konkursach przedmiotowych z zakresu rzeźby (szeroko rozumianej) i z zakresu specjalizacji jest bardzo ważnym elementem kształcenia i wychowania plastyka. Dlatego uczniowie są zachęceni, motywowani i inspirowani do udziału w takich formach aktywności artystycznej. Są przygotowani zarówno do przeżywania sukcesów, jak i porażek, co jest stałym elementem życia artystycznego.

➤ Dokumentowanie własnych osiągnięć artystycznych.

Uczniowie w ramach przedmiotu powinni reprodukować i archiwizować w formie cyfrowej lub analogowej własne dokonania, zwłaszcza prace wykonywane na szkolny, makroregionalny i ogólnopolski przegląd. Również dokumentowane są wydarzenia artystyczne, związane z funkcjonowaniem pracowni.

## **STOSOWANE TECHNIKI RZEŹBIARSKIE**

Rzeźba pełna (pełnoplastyczna – przedstawienie pełnoplastyczne, wolnostojące, przeznaczone do oglądania ze wszystkich stron):

- Głina bez konstrukcji nośnej – metoda dodawania i odejmowania.
- Głina z zastosowaniem konstrukcji nośnej – metoda dodawania i odejmowania.
- Głina – modelowanie metodą ceramiczną.
- Plastelina
- Gips
- Drewno
- Papiermachè
- Wosk „tracony”- metale kolorowe
- Kamień
- Techniki mieszane

Relief (Przedstawienie skomponowane łącznie z tłem - wydobyte z płaszczyzny płyty - przeznaczone do oglądania wyłącznie od frontu. W zależności od stopnia wypukłości kompozycji relief dzieli się na: płaski (płaskorzeźba, płaskoryt, bas-relief) gdy kompozycja występuje niezbyt mocno przed płaszczyznę tła, wypukły (wypuklorzeźba, haut-relief) gdy kompozycja występuje bardzo wydatnie przed płaszczyznę tła, wklęsły

(wklęsłość) gdy płaszczyzna tła występuje przed wykonaną w głąb kompozycję, stacciato – rodzaj reliefu wydobytego z tła płasko i ciętego delikatnie tak, iż robi wrażenie rysunku (szczególnie często stosował go Donatello).

- Glina
- Plastelina
- Wosk
- Drewno
- Kamień
- Papiermache

Formy użytkowe:

- Glina ceramiczna
- Papiermache
- Drewno
- Metal
- Techniki mieszane

## **KORELACJE MIĘDZYPRZEDMIOTOWE**

Zagadnienia formalne i warsztatowe, omówione i praktykowane w ramach przedmiotu: techniki rzeźbiarskie, uczeń wykorzystuje na wszystkich zajęciach plastycznych i niektórych zajęciach ogólnokształcących: podstawy projektowania, rysunek i malarstwo, przedmioty modułowe, historia sztuki, specjalizacja artystyczna, język polski, historia, biologia, matematyka. Poniżej przedstawiono podstawowe zagadnienia realizowane wspólnie.

- Podstawy projektowania – zagadnienia dotyczące kompozycji dzieła, sposób operowania światłem, skala, iluzja przestrzeni w reliefie, rodzaje perspektyw w reliefie, inne środki ekspresji.
- Rysunek i malarstwo – zagadnienia dotyczące kompozycji dzieła, zagadnienia dotyczące światła, faktura, skalowanie.
- Historia sztuki – zagadnienia dotyczące gatunków w rzeźbie, zagadnienia dotyczące formy dzieła (wszystkie środki ekspresji, kompozycja, sposób oddania przestrzeni), wybrane przykłady twórczości artystów, kierunki w sztuce, jako sposoby wypowiedzi artystycznej.
- Przedmioty modułowe z zakresu modułów: fotografia i multimedia oraz zespołowe projekty artystyczne – zagadnienia dotyczące formy dzieła (zwłaszcza kompozycja, kadrowanie), różnorodne techniki wykonawcze.
- Język polski – zagadnienia dotyczące epok i kierunków w sztuce, treść dzieła sztuki, inspiracja utworami literackimi.
- Historia – zagadnienia dotyczące osadzenia kierunków w sztuce w konkretnej epoce, świadomość historii wykorzystywana w projektowaniu dzieła nawiązującego do historii (np. medale okolicznościowe, upamiętniające).
- Biologia – zagadnienia dotyczące anatomii, przyroda jako inspiracja działania twórczego.
- Matematyka – zagadnienia dotyczące skalowania, brył.

## **DOSTOSOWANIE DO POTRZEB INDYWIDUALNYCH UCZNIÓW**

Program uwzględnia potrzeby indywidualne ucznia w taki sposób, że zróżnicowano w nim wymagania dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – uczniów zdolnych. Praca z uczniem zdolnym polega na rozwinięciu i pogłębieniu każdego zagadnienia poprzez większą liczbę ćwiczeń lub realizowanie zadania o wyższym poziomie trudności, w dodatkowym wymiarze czasu pracy. Uczniom wybitnie uzdolnionym stawia się wyższe wymagania i indywidualizuje korekty. Organizuje się też indywidualne wystawy autorskie lub ekspozycje na terenie szkoły i poza nią, co ma bardzo ważne znaczenie edukacyjne i wychowawcze (motywowanie do pracy ucznia i jego kolegów, wspieranie w rozwoju).

Jeżeli w trakcie realizacji programu pojawi się potrzeba czasowej rezygnacji z niektórych wymagań, wynikająca z uwarunkowań medycznych bądź psychologicznych – zalecenia są realizowane zgodnie z orzeczeniami i ustaleniami, udzielonej uczniowi w szkole pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

## **WYMAGANIA BAZOWE**

Niezbędne wymagania bazowe do realizacji przedmiotu stanowi pracownia rzeźbiarskie wyposażona w:

- Kawalety rzeźbiarskie.
- Stołki dla uczniów.
- Dostęp do światła naturalnego i dobre oświetlenie sztuczne.
- Możliwość przesłonięcia okien.
- Zestaw rekwizytów i przedmiotów do martwej natury i studium przedmiotu.
- Dobra wentylacja.
- Woda i kanalizacja (umywalka).
- Narzędzia rzeźbiarskie.
- Stoły warsztatowe.
- Pojemnik do przechowywania gliny.
- Regały do gromadzenia i przechowywania prac.
- Piec ceramiczny (przynajmniej jeden w szkole).

Druga pracownia wyposażona w:

- Kilka stanowisk komputerowych.
- Oprogramowanie systemowe, graficzne i program do modelowania przestrzennego (np. ZBRUSH).
- Aparat fotograficzny.

## **PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA**

Przedmiotowy System Oceniania (PSO) wynika bezpośrednio z realizacji celów programu, a równocześnie odnosi się do Wewnętrznego Systemu Oceniania w szkole (WSO). System oceniania, dotyczący przedmiotu rzeźba jest spójny z celami i zadaniami szkoły. Ocenianie jest procesem gromadzenia informacji o wiedzy i umiejętnościach uczniów, wspieraniem ich szkolnej kariery oraz służy podnoszeniu motywacji do uczenia się.

Zasadniczo system oceniania składa się z dwóch elementów:

- Ocenianie bieżące ma za zadanie wspierać uczenie się. Uwzględnia ono aspekt społeczno-wychowawczy, tzn. wkład pracy ucznia, jego możliwości intelektualne i jego rozwój. Ocenianie to jest sposobem uzyskiwania systematycznej informacji o szkolnych osiągnięciach uczniów, zatem ma charakter kształtujący. W przypadku oceny z przedmiotu rzeźba, oceny bieżące mają bardzo duży wpływ na ocenę semestralną lub końcoworoczną. Jeżeli uczeń wykonał przewidzianą programem liczbę zadań w ciągu roku – ze średniej tych ocen może wynikać ocena semestralna. W innym przypadku na ocenę semestralną lub końcoworoczną wpływa negatywnie brak realizacji niektórych zadań.

Ocenianiu bieżącemu podlega:

- praca uczniów na lekcji,
  - zadania domowe,
  - inne przejawy aktywności ucznia,
  - zainteresowanie przedmiotem,
  - systematyczność jego pracy,
  - liczba wykonanych zadań przewidywanych na dany semestr.
- Ocenianie sumujące służy weryfikacji osiągnięć dydaktycznych ucznia, dotyczących danego semestru lub roku. Ocena sumująca ma charakter dydaktyczny (nie uwzględnia aspektu społeczno-wychowawczego).

### **Kryteria oceny zadań plastycznych.**

- Zgodność z tematem.
- Obecność wszystkich założonych elementów.
- Walory artystyczne.
- Jakość techniczna wykonania.
- Terminowość wykonania.
- Indywidualność koncepcji.
- Nowatorstwo i oryginalność pracy.

Stopień dopuszczający - w systemie semestralnym i rocznym otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 40 %,
- podejmują niektóre zadania, ale w sposób niewystarczający,
- ich praca nie odpowiada w pełni postawionym problemom,
- stosują się tylko do nielicznych uwag nauczyciela,
- w niewielkim stopniu rozwijają się plastycznie,

Stopień dostateczny - w systemie semestralnym i rocznym otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 55 %,
- podejmują prawie wszystkie zadania,
- w ich pracach zrealizowane są niektóre z założonych celów,
- w zasadzie stosują się do uwag nauczyciela,
- widoczne są szanse na rozwój,

Stopień dobry - w systemie semestralnym i rocznym otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 75 %,
- podejmują zawsze zadanie,
- stosują się do wszystkich uwag nauczyciela i potrafią z nich korzystać w sposób kreatywny,
- powierzone zadania wykonują prawie samodzielnie,
- realizacja ich zadania przebiega na dobrym poziomie,
- prawidłowo rozwiązują postawiony problem,
- poziom ich prac pozwala na pierwsze, indywidualne prezentacje w pracowni,

Stopień bardzo dobry - w systemie semestralnym i rocznym otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu przynajmniej w 90 %,
- zawsze podejmują zadanie,
- ich prace w pełni odpowiadają założonym celom,
- powierzone zadania wykonują samodzielnie,
- prace mają walory artystyczne.

Stopień - celujący - w systemie semestralnym i rocznym otrzymują uczniowie, którzy:

- spełniają wszystkie wymagania edukacyjne sformułowane dla swojego poziomu,
- samodzielnie realizują zadanie,
- ich prace w pełni odpowiadają założonym celom,
- mają szczególne walory artystyczne,
- przejawiają szczególną inwencję twórczą,
- ujawniają wyjątkowe zdolności artystyczne,
- są bardzo aktywni twórczo również poza pracownią,
- bardzo dużo pracują poza pracownią,

- aktywnie uczestniczą w ogólnopolskich przeglądach i plenerach organizowanych przez szkołę, Centrum Edukacji Artystycznej i placówki szkolnictwa artystycznego,
- osiągają wymierne sukcesy w konkursach przedmiotowych organizowanych poza szkołą, z koniecznym uwzględnieniem udziału w konkursach organizowanych przez Centrum Edukacji Artystycznej i szkolnictwo artystyczne.

# TREŚCI KSZTAŁCENIA - MATERIAŁ NAUCZANIA I OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

## KLASA I

### I. MEDALIERSTWO

#### Materiał nauczania.

- Technologia modelowania medalu.
- Terminy i pojęcia związane ze sztuką medalierską.
- Materiałoznawstwo w zakresie medalierstwa (gips, metale kolorowe, tworzywa sztuczne, ceramika, inne materiały).
- Studium modelu.
- Synteza natury.
- Natura, jako źródło inspiracji.
- Kreacja z wyobraźni.
- Typografia i liternictwo w małych formach rzeźbiarskich.
- Różnego rodzaju źródła inspiracji w powstawaniu medalu (historia, literatura, filozofia, historia sztuki itp.)
- Narzędzia do obróbki medalu.
- Środki wyrazu artystycznego charakterystyczne dla wykorzystywanego materiału.
- Techniki wykańczania i patynowania medali.

#### Opis osiągnięć ucznia.

##### Uczeń...

- Opisuje proces powstawania medalu w różnych materiałach.
- Operuje terminologią medalierską np. negatyw, pozytyw, awers, rewers, cykl medali.
- Zna właściwości materiałów do modelowania i utrwalania medali.
- Przeprowadza proces powstawania medalu od projektu do realizacji.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami modelowania.
- Posługuje się określonymi technikami utrwalania medalu (gips, odlew).
- Stosuje wskazane narzędzie i technikę.
- Wykorzystuje wiedzę z zakresu liternictwa w zakresie medalierskim.
- Wykonuje ryt metodą pozytywu.
- Wykonuje ryt metodą negatywu gipsowego.
- Płynnie łączy obie powyższe metody.
- Wykonuje formę negatywową z gipsu lub innych materiałów formierskich.
- Odlewa formę pozytywową.
- Wykonuje studium z natury małego formatu.
- Odwzorowuje z natury formę.
- Dokonuje analizy i syntezy formy.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.



- Przygotowuje medal do odlania w metalu.
- Cyzeluje i patynuje medal.
- Posługuje się bezpiecznie narzędziami i urządzeniami w pracowni.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Modelowanie w plastelinie.
- Modelowanie w glinie.
- Ryt gipsowy w pozytywie i negatywie.
- Ryt gipsowy - metoda mieszana
- Odlew gipsowy.
- Modelowanie w masie woskowej.
- Podstawowe narzędzia do modelowania.

#### **Przykładowe zadania.**

- Pejzaż w medalu
- Portret w medalu.
- Człowiek we wnętrzu w medalu (awers i rewers).
- Medal okolicznościowy.
- Medal tematyczny na zadany temat
- Cykl medali tematycznych.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **II. RZEŹBA W DREWNI**

#### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo drewna
- Technologia obróbki drewna.
- Narzędzia do obróbki drewna.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła rzeźbiarskiego w drewnie.
- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w drewnie.
- Natura, jak źródło inspiracji.

- Synteza natury.
- Motywy figuralne w reliefie.
- Kreacja na temat natury.
- Formy użytkowe w drewnie.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie drewnianej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie drewnianej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania rzeźby w drewnie
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki drewna.
- Zna właściwości różnych rodzajów drewna.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się sprawnie metodą odejmowania materiału.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami modelowania.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń drewna.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Projektuje i wykonuje drobne formy użytkowe z drewna.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji w tym kolor (polichromia).
- Wypracowuje własny język artystyczny.

### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna drewna.
- Obróbka mechaniczna drewna.
- Różne rodzaje drewna (np. lipa, brzoza, dąb, olcha).
- Dłuta do obróbki drewna.
- Młotek drewniany, pobijaki.
- Piły do drewna.
- Materiały ściernie do obróbki drewna.
- Imadła i ściski stolarskie.
- Stoły stolarskie.

### **Przykładowe zadania.**

- Wariacje na temat fragmentów ciała ludzkiego.

- Synteza głowy człowieka w drewnie.
- Formy przestrzenne na zadany temat.
- Wariacje na temat przedmiotu.
- Synteza sylwetki zwierzęcia.
- Motywy roślinne i zwierzęce - relief.
- Motywy figuralne – relief.
- Formy użytkowe w drewnie.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

### **III. RZEŹBA W KAMIENIU**

#### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo kamieniarskie.
- Technologia obróbki kamienia.
- Narzędzia do obróbki kamienia.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła rzeźbiarskiego w kamieniu.
- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w kamieniu.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Kreacja na temat natury.
- Liternictwo w kamieniu.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie kamiennej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie kamiennej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej w kamieniu.

#### **Opis osiągnięć ucznia.**

##### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania rzeźby w kamieniu.
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką kamienia.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki kamienia.
- Zna właściwości różnych rodzajów kamienia.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się sprawnie metodą odcinania materiału.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami kucia.

- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń kamienia.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Projektuje i wykonuje napisy w kamieniu.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna kamienia.
- Obróbka mechaniczna kamienia.
- Różne rodzaje kamienia (np. piaskowiec, marmur, granit, wapień).
- Dłuta do obróbki kamienia.
- Młotek kamieniarski.
- Wiertarki, szlifierki.
- Materiały ściernie do obróbki kamienia.
- Skrzynki z piaskiem.
- Kawalety

#### **Przykładowe zadania.**

- Interpretacja głowy człowieka.
- Synteza zwierzęcia.
- Wariacja na temat fragmentów ludzkiego ciała.
- Motywy roślinne i zwierzęce – relief.
- Układy liternicze.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

### **IV. TECHNIKI CERAMICZNE**

#### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo ceramiczne.
- Technologia ceramiczna.

- Narzędzia stosowane w ceramice.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła ceramicznego.
- Wiadomości dotyczące procesu wypalania w ceramice.
- Barwienie i szkliwienie w ceramice.
- Technologia wykańczania prac ceramicznych.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Forma a kolor.
- Forma a funkcja.
- Forma użytkowa a rzeźba ceramiczna.
- Kreacja na temat natury.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w ceramice.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w ceramice.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły formy ceramicznej.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania ceramiki.
- Operuje terminologią związaną z materiałem ceramicznym.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami.
- Zna właściwości różnych rodzajów glin ceramicznych.
- Rozróżnia i stosuje różne rodzaje mas ceramicznych.
- Dobiera i prawidłowo posługuje się odpowiednimi narzędziami używanymi w pracach ceramicznych.
- Stosuje w praktyce możliwości i zna ograniczenia technologii ceramicznej.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Odwzorowuje i kreuje formę.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Gliny i masy ceramiczne, jak: szamot, glina gładka, masa lejna itp.
- Szkliwa, farby i pigmenty ceramiczne, angoby.
- Formowanie ręczne.
- Modelowanie rzeźbiarskie.
- Odcisk z formy (powielanie).
- Odlew z formy.
- Narzędzia do modelowania.

### **Przykładowe zadania.**

- Forma użytkowa ceramiczna.
- Drobne formy figuralne.
- Głowa ludzka wykonana i utrwalana ceramicznie.
- Ornamentyka roślinna w ceramice.
- Mozaika ceramiczna.
- Synteza zwierzęcia.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE**

### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo małej formy.
- Technologia modelowania małej formy rzeźbiarskiej w plastelinie, glinie i wosku.
- Narzędzia do modelowania i obróbki.
- Przygotowanie masy woskowej.
- Formy do powielania i ich wykonanie.
- Zamiana rzeźby z innego materiału w model z masy woskowej do odlewu z metalu.
- Modelowanie w masie woskowej metodą „z ręki”.
- Czelowanie odlewów w metalu kolorowym.
- Masy formierskie np. gips, silikon, inne.
- Patynowanie.
- Zagadnienia związane z odlewnictwem.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Krecja na temat natury.
- Krecja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w małej formie rzeźbiarskiej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w małej formie rzeźbiarskiej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.
- Różnego rodzaju źródła inspiracji w małej formie (historia, literatura, historia sztuki, filozofia).

### **Opis osiągnięć ucznia.**

## **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania małej formy rzeźbiarskiej w zależności od wykorzystanego materiału.
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką rzeźb.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi do obróbki metalu.
- Zna właściwości różnych rodzajów metali.
- Przygotowuje masę woskową do odlewu.
- Posługuje się sprawnie metodą dodawania i odejmowania materiału.
- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń technologii.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

## **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna kamienia.
- Obróbka mechaniczna kamienia.
- Różne rodzaje kamienia (np. piaskowiec, marmur, granit, wapień).
- Dłuta do obróbki kamienia.
- Młotek kamieniarski.
- Wiertarki, szlifierki.
- Materiały ściernie do obróbki kamienia.
- Skrzynki z piaskiem.
- Kawalety

## **Przykładowe zadania.**

- Interpretacja głowy.
- Model we wnętrzu.
- Wariacja na temat przedmiotu.
- Interpretacja pojęcia.
- Portret zwierzęcia.
- Upostaciowienie i uprzedmiotowienie.
- Mitologia, jako źródło inspiracji.

## **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.

- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

## **VI. MODELOWANIE 3 D / ZBRUSH**

### **Materiał nauczania.**

- Wprowadzenie do programu ZBrush.
- Wdrożenie do pracy z tabletem graficznym.
- Podstawowe terminy i pojęcia związane z grafiką 3 D.
- Podstawowe narzędzia do rzeźbienia i malowania po modelu
- Zapoznanie z procesem rzeźbienia trójwymiarowego(workflow).
- Ćwiczenia praktyczne mające na celu utrwalenie przekazanej wiedzy.
- Zapoznanie z podstawami renderingu

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Zna layout programu ZBrush w stopniu podstawowym.
- Posługuje się tabletem graficznym.
- Posługuje się podstawową terminologią związaną z grafiką 3 D.
- Zna podstawowe narzędzia do modelowania i malowania po modelu
- Podejmuje pierwsze próby wykonania modelu głowy.
- Potrafi wykonać prosty render.
- Samodzielnie poszukuje informacji z internecie.
- Przestrzega zasad BHP związanych ze sprzętem komputerowym.

### **Przykładowe zadania.**

- Tworzenie pierwszej rzeźby z zastosowaniem podstawowych narzędzi.
- Tworzenie prostych tekstur.
- Rzeźba głowy ludzkiej.
- Wykonanie prostego renderu.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia**

- Umiejętność wykonania zadania w programie
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **KLASA II**



## I. MEDALIERSTWO

### Materiał nauczania.

- Technologia modelowania medalu.
- Terminy i pojęcia związane ze sztuką medalierską.
- Materiałoznawstwo w zakresie medalierstwa (gips, metale kolorowe, tworzywa sztuczne, ceramika, inne materiały).
- Studium modelu.
- Natura, jako źródło inspiracji.
- Kreacja z wyobraźni.
- Różnego rodzaju źródła inspiracji w powstawaniu medalu (historia, literatura, filozofia, historia sztuki itp.)
- Narzędzia do obróbki medalu.
- Środki wyrazu artystycznego charakterystyczne dla wykorzystywanego materiału.
- Techniki utrwalania medali(odlew gipsowy, odlew z metalu, techniki ceramiczne.)
- Techniki wykańczania i patynowania medali.
- Materiały formierskie do powielania medali.
- Wykonywanie form do powielania.

### Opis osiągnięć ucznia.

#### Uczeń...

- Opisuje proces powstawania medalu w różnych materiałach.
- Operuje terminologią medalierską np. negatyw, pozytyw, awers, rewers, cykl medali.
- Zna właściwości materiałów do modelowania i utrwalania medali.
- Przeprowadza proces powstawania medalu od projektu do realizacji.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami modelowania.
- Posługuje się określonymi technikami utrwalania medalu .
- Stosuje wskazane narzędzie i technikę.
- Wykonuje ryt metodą pozytywu.
- Wykonuje ryt metodą negatywu gipsowego.
- Płynnie łączy obie powyższe metody.
- Wykonuje formę negatywową z gipsu lub innych materiałów formierskich.
- Odlewa formę pozytywową.
- Wykonuje studium z natury małego formatu.
- Odwzorowuje z natury formę.
- Dokonuje analizy i syntezy formy.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Przygotowuje medal do odlania w metalu.
- Cyzeluje i patynuje medal.
- Posługuje się bezpiecznie narzędziami i urządzeniami w pracowni.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia w należytym porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.

- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Modelowanie w plastelinie.
- Modelowanie w glinie.
- Ryt gipsowy w pozytywie i negatywie.
- Ryt gipsowy - metoda mieszana
- Odlew gipsowy.
- Modelowanie w masie woskowej.
- Podstawowe narzędzia do modelowania.

#### **Przykładowe zadania.**

- Człowiek we wnętrzu - medal (awers i rewers).
- Medal tematyczny na zadany temat
- Cykl medali tematycznych.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **II. RZEŹBA W DREWNI**

#### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo drewna
- Technologia obróbki drewna.
- Narzędzia do obróbki drewna.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła rzeźbiarskiego w drewnie.
- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w drewnie.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Kreacja na temat natury.
- Formy użytkowe w drewnie.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie drewnianej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie drewnianej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.

#### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania rzeźby w drewnie
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki drewna.
- Zna właściwości różnych rodzajów drewna.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się sprawnie metodą odejmowania materiału.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami obróbki drewna.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń drewna.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Projektuje i wykonuje drobne formy użytkowe z drewna.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna drewna.
- Obróbka mechaniczna drewna.
- Różne rodzaje drewna (np. lipa, brzoza, dąb, olcha).
- Dłuta do obróbki drewna.
- Młotek drewniany, pobijaki.
- Piły do drewna.
- Materiały ściernie do obróbki drewna.
- Imadła i ściski stolarskie.
- Stoły stolarskie.

#### **Przykładowe zadania.**

- Wariacje na temat przedmiotu.
- Synteza sylwetki zwierzęcia. .
- Formy użytkowe w drewnie.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

### **III. RZEŹBA W KAMIENIU**

## **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo kamieniarskie.
- Technologia obróbki kamienia.
- Narzędzia do obróbki kamienia.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła rzeźbiarskiego w kamieniu.
- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w kamieniu.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Kreacja na temat natury.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie kamiennej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie kamiennej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej w kamieniu.

## **Opis osiągnięć ucznia.**

### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania rzeźby w kamieniu.
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką kamienia.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki kamienia.
- Zna właściwości różnych rodzajów kamienia.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się metodą odejmowania materiału.
- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń kamienia.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.

## **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna kamienia.
- Obróbka mechaniczna kamienia.
- Różne rodzaje kamienia (np. piaskowiec, marmur, granit, wapień).
- Dłuta do obróbki kamienia.
- Młotek kamieniarski.
- Wiertarki, szlifierki.
- Materiały ściernie do obróbki kamienia.
- Skrzynki z piaskiem.
- Kawalety

## **Przykładowe zadania.**

- Interpretacja głowy człowieka.
- Wariacja na temat fragmentów ludzkiego ciała.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

#### **IV. TECHNIKI CERAMICZNE**

##### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo ceramiczne.
- Technologia ceramiczna.
- Narzędzia stosowane w ceramice.
- Terminy i pojęcia związane z formą dzieła ceramicznego.
- Wiadomości dotyczące procesu wypalania w ceramice.
- Barwienie i szklwienie w ceramice.
- Technologia wykańczania prac ceramicznych.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Forma a kolor.
- Forma a funkcja.
- Forma użytkowa a rzeźba ceramiczna.
- Kreacja na temat natury.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w ceramice.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w ceramice.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły formy ceramicznej.

##### **Opis osiągnięć ucznia.**

###### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania ceramiki.
- Operuje terminologią związaną z materiałem ceramicznym.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami.
- Rozróżnia i stosuje różne rodzaje mas ceramicznych.
- Dobiera i prawidłowo posługuje się odpowiednimi narzędziami używanymi w pracach ceramicznych.
- Stosuje w praktyce możliwości i zna ograniczenia technologii ceramicznej.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.

- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Gliny i masy ceramiczne, jak: szamot, glina gładka.
- Szkliva i angoby.
- Formowanie ręczne.
- Modelowanie rzeźbiarskie.
- Narzędzia do modelowania.

#### **Przykładowe zadania.**

- Forma użytkowa ceramiczna.
- Mozaika ceramiczna.
- Synteza zwierzęcia.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE**

### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo małej formy rzeźbiarskiej.
- Technologia modelowania małej formy rzeźbiarskiej w plastelinie, glinie i masie woskowej.
- Narzędzia do modelowania i obróbki.
- Przygotowanie masy woskowej.
- Modelowanie w masie woskowej metodą „z ręki”.
- Cyzelowanie odlewów w metalu kolorowym.
- Patynowanie.
- Zagadnienia związane z odlewnictwem.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Kreacja na temat natury.

- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w małej formie rzeźbiarskiej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w małej formie rzeźbiarskiej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Opisuje proces powstawania małej formy rzeźbiarskiej w zależności od wykorzystanego materiału.
- Operuje terminologią związaną z materiałem i obróbką rzeźb.
- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi do obróbki metalu.
- Zna właściwości różnych rodzajów metali.
- Przygotowuje masę woskową do odlewu.
- Posługuje się sprawnie metodą dodawania i odejmowania materiału.
- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń technologii.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.

### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Technologia modelowania w masie woskowej tzw. „metodą z ręki)
- Cyzelowanie odlewów metali kolorowych i patynowanie..
- Narzędzia do modelowania w masie woskowej.
- Narzędzia do obróbki metalu.
- Kawalety
- Stoły

### **Przykładowe zadania.**

- Model we wnętrzu.
- Wariacja na temat przedmiotu.
- Interpretacja pojęcia.
- Mitologia, jako źródło inspiracji.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.

- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

## **VI. MODELOWANIE 3 D/ZBRUSH**

### **Materiał nauczania.**

- Kontynuacja zagadnień związanych z programem ZBrush.
- Nowe możliwości tworzenia modeli 3D.
- Przygotowanie projektu głowy postaci.
- Ćwiczenia praktyczne z zakresu modelowania 3D na podstawie stworzonego projektu.
- Rozszerzone narzędzia do modelowania i malowania po modelu
- Nowe terminy i pojęcia związane z grafiką 3D.
- Tworzenie tekstur/uv-ki.
- Podstawowe zagadnienia związane z renderingiem- kontynuacja.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Zna layout programu ZBrush w stopniu rozszerzonym.
- Posługuje się zaawansowaną terminologią związaną z grafiką 3D.
- Potrafi tworzyć materiały referencyjne
- Tworzy model 3D głowy postaci przez siebie zaprojektowanej
- Samodzielnie poszukuje informacji z internecie.
- Przestrzega zasad BHP związanych ze sprzętem komputerowym.

### **Przykładowe zadania.**

- Tworzenie basemeshy do konstrukcji głowy (dynemesh) - kontynuacja.
- Zaawansowane tworzenie tekstur.
- Modelowanie głowy ludzkiej.
- Rendering bardziej zaawansowany (warstwy).

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia**

- Umiejętność wykonania zadania w programie
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.



## KLASA III

### I. MEDALIERSTWO

#### Materiał nauczania.

- Technologia modelowania medalu.
- Natura, jako źródło inspiracji.
- Kreacja z wyobraźni.
- Typografia i liternictwo w małych formach rzeźbiarskich.
- Różnego rodzaju źródła inspiracji w powstawaniu medalu (historia, literatura, filozofia, historia sztuki itp.)
- Narzędzia do obróbki medalu.
- Środki wyrazu artystycznego charakterystyczne dla wykorzystywanego materiału.
- Techniki wykańczania i patynowania medali.
- Materiały formierskie do powielania medali.

#### Opis osiągnięć ucznia.

##### Uczeń...

- Zna właściwości materiałów do modelowania i utrwalania medali.
- Przeprowadza proces powstawania medalu od projektu do realizacji.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami modelowania.
- Posługuje się określonymi technikami utrwalania medalu (gips, odlew).
- Wykorzystuje wszystkie znane techniki tworzenia medali.
- Stosuje wskazane narzędzie i technikę.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Przygotowuje medal do odlania w metalu.
- Cyzeluje i patynuje medal.
- Posługuje się bezpiecznie narzędziami i urządzeniami w pracowni.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### Stosowane techniki i narzędzia.

- Modelowanie w plastelinie.
- Modelowanie w glinie.
- Ryt gipsowy w pozytywie i negatywie.
- Ryt gipsowy - metoda mieszana
- Odlew gipsowy.
- Modelowanie w masie woskowej.
- Podstawowe narzędzia do modelowania.

### **Przykładowe zadania.**

- Portret w medalu.
- Medal okolicznościowy.
- Cykl medali tematycznych.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **II. RZEŹBA W DREWNI**

### **Materiał nauczania.**

- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w drewnie.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Kreacja na temat natury.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie drewnianej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie drewnianej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki drewna.
- Zna właściwości różnych rodzajów drewna.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się sprawnie metodą odejmowania materiału.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami rzeźbienia.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń drewna.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji w tym kolor (polichromia).
- Wypracowuje własny język artystyczny.

### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna drewna.
- Obróbka mechaniczna drewna.
- Różne rodzaje drewna (np. lipa, brzoza, dąb, olcha).
- Dłuta do obróbki drewna.
- Młotek drewniany, pobijaki.
- Piły do drewna.
- Materiały ściernie do obróbki drewna.
- Imadła i ściski stolarskie.
- Stoły stolarskie.

### **Przykładowe zadania.**

- Wariacje na temat fragmentów ciała ludzkiego.
- Synteza głowy człowieka w drewnie.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **III. RZEŹBA W KAMIENIU**

### **Materiał nauczania.**

- Materiałoznawstwo kamieniarskie.
- Technologia obróbki kamienia.
- Narzędzia do obróbki kamienia.
- Technologia wykańczania prac rzeźbiarskich w kamieniu.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Kreacja na temat natury.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w rzeźbie kamiennej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w rzeźbie kamiennej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej w kamieniu.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi obróbki kamienia.

- Zna właściwości różnych rodzajów kamienia.
- Przygotowuje materiał rzeźbiarski do obróbki.
- Posługuje się sprawnie metodą odejmowania materiału.
- Sprawnie posługuje się określonymi technikami kucia.
- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń kamienia.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Obróbka ręczna kamienia.
- Obróbka mechaniczna kamienia.
- Różne rodzaje kamienia (np. piaskowiec, marmur, granit, wapień).
- Dłuta do obróbki kamienia.
- Młotek kamieniarski.
- Wiertarki, szlifierki.
- Materiały ściernie do obróbki kamienia.
- Skrzynki z piaskiem.
- Kawalety

#### **Przykładowe zadania.**

- Synteza zwierzęcia.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

### **IV. TECHNIKI CERAMICZNE**

#### **Materiał nauczania.**

- Technologia ceramiczna.
- Narzędzia stosowane w ceramice.

- Barwienie i szkliwienie w ceramice.
- Technologia wykańczania prac ceramicznych.
- Synteza natury.
- Forma a kolor.
- Forma a funkcja.
- Forma użytkowa i rzeźba ceramiczna.
- Kreacja na temat natury.
- Kreacja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w ceramice.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w ceramice.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły formy ceramicznej.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami.
- Zna właściwości różnych rodzajów mas ceramicznych.
- Rozróżnia i stosuje różne rodzaje mas ceramicznych.
- Dobiera i prawidłowo posługuje się odpowiednimi narzędziami używanymi w pracach ceramicznych.
- Stosuje w praktyce możliwości i zna ograniczenia technologii ceramicznej.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Odwzorowuje i kreuje formę.
- Dokonuje syntezy formy na podstawie natury.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.
- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Gliny i masy ceramiczne, jak: szamot, glina gładka, masa lejna itp.
- Szkliwa, farby i pigmenty ceramiczne, angoby.
- Formowanie ręczne.
- Modelowanie rzeźbiarskie.
- Odcisk z formy (powielanie).
- Odlew z formy (powielania)
- Narzędzia do modelowania.

#### **Przykładowe zadania.**

- Forma użytkowa ceramiczna.
- Głowa ludzka wykonana i utrwalana ceramicznie.
-

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## **V. MAŁE FORMY RZEŹBIARSKIE**

### **Materiał nauczania.**

- Technologia modelowania małej formy rzeźbiarskiej w plastelinie, glinie i wosku.
- Narzędzia do modelowania i obróbki.
- Formy do powielania i ich wykonanie.
- Modelowanie w masie woskowej metodą „z ręki”.
- Cyzelowanie odlewów w metalu kolorowym.
- Masy formierskie np. gips, silikon, inne.
- Patynowanie.
- Natura, jak źródło inspiracji.
- Synteza natury.
- Krecja z wyobraźni.
- Środki wyrazu artystycznego stosowane w małej formie rzeźbiarskiej.
- Różnicowanie materii.
- Kompozycja, konstrukcja, ciężar i struktura w małej formie rzeźbiarskiej.
- Statyka a dynamika w komponowaniu bryły rzeźbiarskiej.
- Różnego rodzaju źródła inspiracji w małej formie (historia, literatura, historia sztuki, filozofia).

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Bezpiecznie i zgodnie z przeznaczeniem posługuje się narzędziami ręcznymi i mechanicznymi do obróbki metalu.
- Zna właściwości różnych rodzajów metali.
- Zamienia rzeźby z innego materiału w model z masy woskowej do odlewu z metalu.
- Przygotowuje masę woskową do odlewu.
- Posługuje się sprawnie metodą dodawania i odejmowania materiału.
- Stosuje różne formy do powielania.
- Stosuje zabezpieczenia przeciwpyłowe i środki ochrony oczu i uszu.
- Prawidłowo przechowuje i zabezpiecza prace.
- Jest świadomy możliwości i ograniczeń technologii.
- Stosuje różnorodne faktury.
- Przygotowuje stanowisko pracy i pozostawia je w należyтым porządku po zakończeniu pracy.

- Kreuje formę.
- Stosuje różne rodzaje środków ekspresji.
- Wypracowuje własny język artystyczny.
- Samodzielnie przeprowadza proces twórczy od pomysłu do realizacji.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Technologia modelowania w masie woskowej tzw. „metoda z ręki)
- Cyzelowanie odlewów metali kolorowych i patynowanie..
- Narzędzia do modelowania w masie woskowej.
- Narzędzia do obróbki metalu.
- Formy do powielania.
- Kawalety
- Stoły

#### **Przykładowe zadania.**

- Interpretacja głowy.
- Forma rzeźbiarska inspirowana literaturą.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

### **III. MODELOWANIE 3D/ZBRUSH**

#### **Materiał nauczania.**

- Kontynuacja zagadnień związanych z programem ZBrush-dodatkowe funkcje.
- Elementy projektowania postaci
- Tworzenie modeli wieloelementowych na podstawie własnego projektu postaci.
- Ćwiczenia praktyczne z zakresu modelowania wieloelementowych 3 D.
- Nowe terminy i pojęcia związane z grafiką 3 D.
- Tworzenie tekstur - kontynuacja.
- Ćwiczenia praktyczne w zakresie modelowania postaci i jej pozowania.
- Rozszerzone funkcje programu związane z renderingiem

#### **Opis osiągnięć ucznia.**

##### **Uczeń...**

- Posługuje się terminologią związaną z grafiką 3 D w stopiu biegłym i zaawansowanym.

- Projektuje postać.
- Upozowuje model; renderuje.
- Tworzy wieloelementowy model postaci 3D zgodnie z standardami ogólnie przyjętego procesu tworzenia (workflow).
- Samodzielnie poszukuje informacji z internecie.
- Przestrzega zasad BHP związanych ze sprzętem komputerowym.

#### **Przykładowe zadania.**

- Tworzenie wieloelementowego modelu postaci 3d na podstawie własnego projektu .
- Tworzenie postaci
- Tworzenie UV-ki.
- Tworzenie tekstur.
- Zaawansowany rendering.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia**

- Umiejętność wykonania zadania w programie
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

### **KLASA IV**

#### **I. FAZA WSTĘPNA OPRACOWANIA PROJEKTU DYPLOMOWEGO.**

##### **Materiał nauczania.**

- Prezentacja dorobku twórczego z całego cyklu kształcenia klasa 1-3 z wykorzystaniem tradycyjnych i nowoczesnych technik.
- Prezentacja tematu pracy dyplomowej z uwzględnieniem zakresu opracowania i wybranej techniki.
- Twórcze poszukiwania niekonwencjonalnych rozwiązań (materiał, technologia, idea)

##### **Opis osiągnięć ucznia.**

##### **Uczeń...**

- Archiwizuje własne dokonania twórcze.
- Dobiera odpowiednie środki przekazu do prezentacji własnych prac.
- Potrafi prezentować swój dorobek publicznie (klasa).
- Świadomie definiuje temat i wybiera odpowiedni sposób realizacji zadania.
- Omawia nowoczesne technologie, materiały i środki wyrazu.



### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Fotografia
- Prezentacja multimedialna.
- Szkic rysunkowy.
- Szkic przestrzenny w dowolnej technice.
- Plansza prezentacyjna.
- Wystąpienie publiczne.

### **Przykładowe zadania.**

- Prezentacja własnego dorobku.
- Projekty wstępne pracy dyplomowej.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

## **II. FAZA REALIZACJI WYBRANEGO TEMATU - CZĘŚĆ PROJEKTOWA.**

### **Materiał nauczania.**

- Przełożenie inspiracji i zebranych doświadczeń na projekt realizacyjny z poszanowaniem praw autorskich.
- Opracowanie i zdefiniowanie ostateczne projektu.
- Wybór technologii i materiałów do realizacji zadania.
- Fazy realizacji zadania.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Zna i przestrzega zasady prawa autorskiego.
- Analizuje zebrane doświadczenia i wdraża je do projektu.
- Opracowuje ostateczną formę projektu do realizacji.
- Dobiera materiały i technologie wykonania formy przestrzennej.
- Dzieli złożony projekt na etapy realizacji.

### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Szkic rysunkowy.

- Szkic przestrzenny w dowolnej technice.
- Konsultacja i korekta.

#### **Przykładowe zadania.**

- Projekty rysunkowe realizowanej koncepcji.
- Projekty przestrzenne realizowanej koncepcji.
- Próby materiałowe i technologiczne.

#### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

### **III. FAZA REALIZACJI WYBRANEGO TEMATU - CZĘŚĆ REALIZACYJNA.**

#### **Materiał nauczania.**

- Zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń i narzędzi przy realizacji zadania.
- Realizacja projektu w wybranym materiale z zastosowaniem określonych technologii.
- Narzędzia , urządzenia i oprogramowanie odpowiednie do wybranej technologii.
- Archiwizowanie etapów realizacji zadania.

#### **Opis osiągnięć ucznia.**

##### **Uczeń...**

- Przestrzega zasad BHP obowiązującej w pracowni rzeźbiarskiej i komputerowej.
- Właściwie posługuje się wybraną technologią z zastosowaniem odpowiedniego materiału.
- Używa odpowiednich narzędzi , urządzeń i oprogramowania do realizacji zadania w wybranej technologii.
- Systematycznie archiwizuje etapy realizacji pracy dyplomowej.

#### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Wybrane techniki i technologie poznane w cyklu kształcenia.

#### **Przykładowe zadania.**

- Realizacja zadania z podziałem na fazy wykonania.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.

## **IV. ARCHIWIZACJA I PREZENTACJA PRACY DYPLOMOWEJ.**

### **Materiał nauczania**

- Urządzenia i technologie do dokumentowania i archiwizowania prac rzeźbiarskich.
- Sposoby dokumentowania i archiwizowania dokonań twórczych.
- Sposoby prezentowania form rzeźbiarskich.
- Strategia wystąpień publicznych.

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Właściwie posługuje się urządzeniami i technologiami do dokumentowania i archiwizowania prac rzeźbiarskich.
- Dobiera sposoby dokumentowania i archiwizowania dokonań twórczych.
- Dobiera sposoby prezentowania form rzeźbiarskich.
- Opracowuje scenariusz i materiały do prezentacji i obrony pracy dyplomowej.

### **Stosowane techniki i narzędzia.**

- Wybrane techniki i technologie poznane w cyklu kształcenia.

### **Przykładowe zadania.**

- Realizacja dokumentacji, archiwizacji oraz prezentacji pracy dyplomowej..

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia.**

- Wypowiedź ucznia.
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Obrona pracy dyplomowej.

## V. MODELOWANIE 3D/ZBRUSH

### **Materiał nauczania.**

- Zaawansowane funkcje programu ZBrush.
- Podstawy postprodukcji w programie Adobe Photoshop oraz użycie tego programu w procesie texturowania
- Terminy i pojęcia związane z modelowaniem nieorganicznym
- Ćwiczenia praktyczne z zakresu modelowania nieorganicznego.
- Tworzenie uv i tekstur dla modelu nieorganicznego
- Rozszerzone funkcje programu związane z renderingiem

### **Opis osiągnięć ucznia.**

#### **Uczeń...**

- Posługuje się terminologią związaną z grafiką 3D w tym z modelowaniem nieorganicznym.
- Tworzy modele nieograniczone 3D zgodnie z standardami ogólnie przyjętego procesu tworzenia (workflow).
- Samodzielnie poszukuje informacji z internecie.
- Przestrzega zasad BHP związanych ze sprzętem komputerowym.

### **Przykładowe zadania.**

- Zaprojektowanie i wymodelowanie pojazdu.
- Tworzenie tekstur przy użyciu programu Adobe Photoshop.
- Rendering zaawansowany oraz postprodukcja w programie Adobe Photoshop.

### **Formy sprawdzania osiągnięć ucznia**

- Umiejętność wykonania zadania w programie
- Umiejętność zastosowania pojęć i terminów w zadaniach plastycznych.
- Obserwacja progresu w pracach.
- Korekta indywidualna.
- Korekta zbiorowa.
- Przegląd i selekcja prac.

## LITERATURA PRZEDMIOTU

### Książki:

1. Bammes Gotfrid, Anatomia człowieka. Przewodnik dla artystów, Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 1995.
2. Bammes Gotfrid, Anatomia zwierząt. Przewodnik dla artystów, Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 1995.
3. Barcsay Jenő, Anatomia Dla Artysty, ZNiO, Wrocław 1988.
4. Bernaciński Stefan, Liternictwo, WSiP, Warszawa 1990.
5. Bogucki Janusz, Sztuka Polski Ludowej, Wyd. Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1983.
6. Chavarria Joaquim, Wielka księga ceramiki, Galaktyka, Łódź 1996.
7. Hohensee-Ciszewska Helena, Podstawy wiedzy o sztukach plastycznych, WSiP, Warszawa 1982.
8. Hohensee-Ciszewska Helena, ABC wiedzy o plastyce, WSiP, Warszawa 1988.
9. Kotula Andrzej, Krakowski Piotr, Rzeźba współczesna, Wyd. Artystyczne i Filmowe Warszawa 1980.
10. Popek Stanisław, Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i młodzieży, WSiP, Warszawa 1978.
11. Rada Piotr, Techniki ceramiki artystycznej, Wyd. Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1993.
12. Simblet Sara, Anatomia dla artystów, Arkady Warszawa 2003.
13. Słownik Terminologiczny Sztuk Pięknych, PWN, Warszawa 1996.
14. Szubert Piotr: Rzeźba Polska XIX – XX w., Semper, Warszawa 1990.

### Czasopisma i wydawnictwa ciągłe:

1. „Plastyka i wychowanie” WSiP Warszawa.
2. Roczniki Rzeźby Polskiej: t I : 1986, t II : 1987, t III :1988 Obiekt, t IV : 1989 Pomnik, t V : 1990-91 Archeologia i twórczość, t.VI: 1992-93 Ciało i sztuczność, t. VII: 1994-95 Sztuka instalacji, t.VII: Figura, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku.